

R. 28221

1688

A. M. D. G.

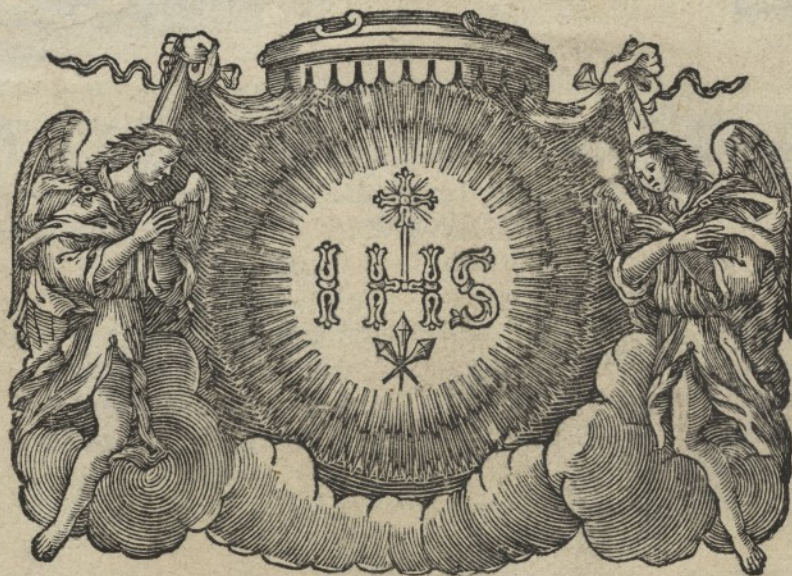
שמש משוכב אחרנית

S I V E

SOL RETROGRADUS
DISSERTATIO

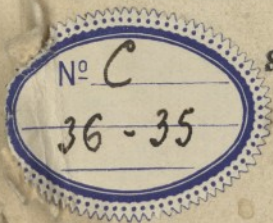
Ad vers. 8. cap. xxxviii. Is.

HABITA IN COLLEGIO ROMANO
A PATRIBUS SOCIETATIS JESU
Anno MDCCLVI. Mense Augusti die xxx.



ROMÆ, MDCCLVI.

EX TYPOGRAPHIA GENEROSI SALOMONJ BIBLIOPOLÆ
IN FORO SANCTI IGNATII.
SUPERIORUM FACULTATE.



1224514x

112211

Linnéus Universitetsbibliotek	
nr	C
Volym	36
Blad	35 (1)

SO. LIT. BOG. 1712

D. 1712. 1713.

1712. 1713.

1712. 1713.

1712. 1713.

1712. 1713.

1712. 1713.

1712. 1713.

1712. 1713.



I.  **RIA** sunt, quæ de Solis per X. lineas in Horologio Achaz Retrocessione, quam optante Ezechia Rege, atque orante Isaia Propheta contigisse Sacræ Literæ lib. IV. Reg. cap. 20. & II. cap. 38. diserte testantur, ab Hebræis, atque Christianis Scriptoribus potissimum disputantur, Modus scilicet ejus Retrocessionis, Locus, & Tempus. Hinc tres illæ exstiteræ Quæstiones

tanta opinionum varietate, tanto etiam partium studio tractatæ, I. Utrum ad Isaia præces Sola Umbra in Horologio Achaz decem lineis retrocesserit? II. Quid rei fuerit Horologium Achaz, in quo Umbra retrocessit? III. Quam temporis mensuram illæ, quibus Umbra retrocessit, lineæ designarint? Quæ quidem Quæstiones si vere, solide, atque dilucide fuerint explicatæ, cætera omnia, quæ ad prodigii hujus cognitionem faciunt, facile consequentur. Has igitur ipsas Quæstiones tres ex Hebraico utriusque loci indicati Textu, atque in primis ex Vers. 8. cap. 38. II. (cui proinde Dissertatiunculam hanc inscribimus) examinandas definiendasque aggredimur, ut ad Portenti hujus omnino singularis, ac plane divini veritatem & confirmandam, & illustrandam, nostram quoque opellam, hebraicasque literulas conferamus.

II. Atque ut statim ad I. Quæstionis (in qua ex disertissimis verbis cap. 20. lib. IV. Reg. v. 11. ab omnibus verissime superponitur Umbræ regressus) definitionem accedamus: Afferimus I. Ad Isaia præces non Sola Umbra in Horologio (juxta Vulgaram Editionem) vel (juxta Hebræum Textum) in Scala Achaz, sed ipsum quoque Solare Corpus in Cælo vere, & proprie re-

trocessit. Id vero ex Vers.8. cap.38. If. ita constare defendimus; ut prudenter in dubium revocari non possit, cum locus ille & ab Ecclesia Judaica ante Christum Natum, & post Christum Natum ab Ecclesia Catholica semper hoc sensu fuerit intellectus; &, si litera ipsa ejusdem loci ex Hebraicæ linguæ proprietate, ex Textu, atque ex Contextu accurate expendatur, alio sensu intelligi omnino non possit.

III. Priorem Assumpti hujus partem & perpetua Hebræorum Traditio, & perpetuus Ecclesiæ Catholicæ Sensus demonstrat. Perpetuæ Hebræorum Traditionis Testes producimus nec paucos, nec incertos; scilicet ex VIII. ante Christum Sæculo, hoc est ab ipso Ezechiani signi tempore, Isaiam Prophetam in Commentario de Ezechia Gestis, quem inscriptum fuisse: *Visio Isaiaæ filii Amos Prophetæ*: & insertum Generalibus Regum Judæ, & Israelis Annalibus, qui ad publicam memoriam in templi Tabulariis asservabantur, constare videtur ex lib.II. Paral. cap.32. v.32. in cujus Hebræo Textu legimus; וְיִתְרֵ וְיִתְרֵ: sive: *Vejetber dibrè Jekhizkiiàhu vehhasadaju hinnàm chethubim babbazòn Jek-sajijahu ben-Amòs hannabi Hal-sepher Malchè Jehudà veisraèl*: hoc est: *Reliquum autem Gestorum Ezechia, & Meritorum ejus ecce scriptum est in Visione Isaiaæ filii Amos Prophetæ super librum Regum Juda, & Israel*. Ex Sæculo A. C. VI. Scriptorem Librorum Paralipomenon lib.II. cap.32. v.24. & 31. quem Scriptorem huic Sæculo assignamus, quia ex sententia R. Mosis Kimchi & R. Salomonis Sixtus Senensis lib.II. Bibliothecæ, Joannes Driedo lib.I. de Script. Eccl., Lyranus, Abulensis, aliique docent, eum Scriptorem fuisse Esdram, qui hos Paralipomenon libros ex Genealogiis, Censibus, & Annalibus Regum Judæ, & Israelis (atque adeo quoad res Ezechia ex prælaudata Isaiaæ Visione iis inserta) & collegerit, & digesserit. — Ex Sæculo A. C. III. omnes LXXII. interpretes. — Ex II. A. C. Sæculo Scriptorem Libri Ecclesiastici cap.48. v.26. — Ex ultimo A. C. Sæculo Chaldæum Paraphrasten Jonathan in Targum cap.38. If. — Ex I. Christi Sæculo Flavium Josephum lib.X. Antiq. Judaic. cap.2. — Ex III. Doctorem illum Judæorum, cujus a se consulti responsionem refert Eusebius Cæsariensis in cap.39. If. — Ex IV. sacrorum locorum (ut vocat S. Hieronymus, in cap.38. If.) Monstratores, quos idem S. Doctor affirmat sua illa ætate solitos ostendere intra Conseptum Templi Gradus Ezechia, vel Achaz, quod per eos Sol descenderit. — Ex IX. Authorem libri, qui inscribitur; *Pirkè Elieñèzer*: i. e.; *Capitula R. Elea*:

Elezaris : & Doctum (sic enim appellat Rabanus Maurus)
 Hebræum, quem Viri Clarissimi, qui Parisiensem Operum S. Hieronymi Editionem adornarunt, demonstrant authorem Quaestionum Hebraicarum in Lib. Reg. & Paral. olim S. Hieronymo attributarum. — Ex XI. Davidem Kimchium. — Ex XII. Mosen Nachmanidem Gerundensem. — Ex XV. Isaacum Abrabanelum Lusitanum. — Ex XVII. Manassen filium Israelis Hispanum. Non defuerunt quidem apud Hebræos nonnulli (quos sine nomine citat hic ipse Manasses in suo Conciliatore q. 11. in Deuter., & quos inter sine dubio recensendus est Salomon, ut vocant, Jarchi in Comment. ad cap. 20. lib. IV. Reg.), qui contra perpetuam Majorum suorum Traditionem non dubitarunt asserere, Isaia circa umbram miraculum in Umbra tantum graduum, non autem in Sole fuisse factum. Sed quam ingrata ipsismet Hebræis hujusmodi fuerit interpretatio, conjici potest ex eodem Manasse, qui post relatam in loco citato istorum opinionem, & suo, & gentis suæ univērsæ nomine ita publice testificatus est :
sed hoc UT VERITATI CONTRARIUM NOBIS DISPLICET.

IV. De Perpetuo autem Ecclesiæ Catholicæ Sensu dubium esse non potest. Patres enim, Scriptoresque Ecclesiastici priorum XII. Sæculorum, quotquot in suis, quæ supersunt, scriptis de Ezechiæ Signo meminere, omnes ita explicant, ut Solem ipsum in Cælo inaudito miraculo retrocessisse significent. Id quod ne Oratorie magis, quam Historice dictum videatur, (quoniam, ne infiniti simus, ipsa singulorum Patrum, verba excipere non possumus) subjicimus Indiculum Chronologicum & Patrum quorum Testimonia in promptu habemus, & Locorum, in quibus illa exstant. Tradunt igitur, in Ezechiæ gratiam Solem in Cælo retrocessisse — Ex I. Ecclesiæ Sæculo S. Dionysius Areopagita Epistola 7. ad Policarpum. — Ex II. S. Hyppolitus Portuensis apud Glycam Annal. part. 2. — Ex III. Origenes Adamantius tract. 30. in Matth. — Ex IV. Eusebius Cæsariensis in cap. 39. Is., S. Cyrillus Hierosolymitanus Cathech. 2, S. Gregorius Nazianz. orat. 19., S. Eustathius Antiochenus apud Glycam, ubi supra, Scriptor Chronici Paschalis pag. 116. Edit. Paris., S. Ephrem Syrus in cap. 20. lib. IV. Reg. & in cap. 39. Is., S. Joannes Chrysostronus homil. 27. in Ep. ad Hebr. & homil. 10. ad Pop. Antioch. & homil. in Psal. 142., S. Hilarius Pictaviensis Prologo in Cantica 15. graduum. — Ex V. S. Hieronymus in Is. lib. III. & XI., S. Augustinus lib. XXI. de Civit. Dei cap. 8., Joannes Cassianus lib. XI. cap. 10., S. Paulinus Nolanus Poem. 22. ad Jovium, Aurelius Prudentius, sive Author
 Euchi-

Enchiridii Vet. Testam., Sedulius Presbyter in Opere Paschali, Author librorum de Promissionibus Dei, S. Prospero Aquitanico attributorum, p.2. cap.32., S. Cyrillus Alexand. in Isaiam lib.III. tom.4., Theodoretus Interrog.52. in lib.IV. Reg. & in Psal.20. — Ex VI. Procopius Gazæus in cap.38. If., Cosmas Egyptius Topographiæ Christianæ lib.VII. & VIII. — Ex VII. S. Isidorus Hispalensis in lib.IV. Reg. c.6., Author Commentariorum in libros Regum, qui S. Eucherio Lugdunensi tribuuntur, ad cap.20. lib.IV. Reg., Marcus Aurelius Cassiodorus lib. de Astronomia. — Ex VIII. Elias Cretensis in Commentario ad Orat.19. Nazianzeni, Author librorum de Mirabilibus Sacræ Scripturæ lib.II. cap.28., Georgius Syncellus Chronographiæ pag.200. edit. Paris. — Ex IX. S. Ado Viennensis in Chronico, Ætate V., Angelomus in Stromatis in lib. Reg. ad cap.20. lib.IV., Rabanus Maurus in Commentariis in eundem locum, & ad cap.48. Ecclesiastici. — Ex X. Radulfus Flaviacensis in Levit. lib.XII. cap.1. — Ex XI. Georgius Cedrenus in Historiarum Compendio pag.108. Edit. Paris. S. Petrus Damiani Serm. de S. Bonifacio. — Ex XII. Joannes Zonaras Annal. lib.II. pag.111. Edit. Paris., Michael Glycas Annal. p.2. pag.194. ejusdem Edit., Petrus Comestor Historiæ Scholasticæ lib.IV. cap.30., Hervæus Dolensis in cap.38. If. — Quod vero attinet ad cæteros, qui VI. posterioribus Sæculis in Catholica Ecclesia floruerunt, Doctores, Interpretes, Historicos, & Chronologos, eos quoque, ubicumque Ezechiani Signi explicandi locus incidit, communi consensu docuisse, in Ezechia gratiam Solem a Deo in medio cursu retentum, atque retrorsum mirabiliter fuisse conversum, notum adeo, pervulgatumque est, ut opus non sit singulorum nomina, ætatemque recensere.

V. Exstitit quidem Sæculo XV. ineunte Paulus de S. Maria, ex Iudæo Christianus, deinde Burgensis Episcopus, qui Rabbini-
 cam, de qua §. superiore diximus, interpretationem, quam adolescens ab Hebræis Magistris didicerat, jam pene sepultam exfuscitavit, eamque honestius reformatam, & ad quamdam probabilitatis speciem compositam primus (quod sciamus) inter Christianos evulgavit in Additione ad Postillam Lyrani in cap.20. lib.IV. Reg. Sed non minus ingrata Catholicæ Ecclesiæ accidit Rabbini-
 ca isthæc doctrina, quam ex recitato Manassis testimonio Judaicæ ipsi Synagogæ displicuerit. Nam in primis ex Catholicis, quos ego viderim, Interpretibus, Burgensis ætate posterioribus, vix unus inventus est Benedictus Arias Montanus, qui ea in re cum Burgensi consenserit; cæteri ad unum omnes ejus
 opi-

opinionem mira concordia impugnarunt. Deinde non pauci, quos inter Matthias Thoringus in Replica ad Addit. Burg., Gabriel Alvarez in cap. 38. If., & Nicolaus Serarius in eundem locum q. 20. argumentis omnibus & Burgensis, & Montani singillatim, & accurate expensis, demonstrarunt, quidquid ab utroque contra communem sententiam oppositum est, æque probare, siquid probat, Josuanam quoque Solis in Cælo Stationem (quam tamen uterque & agnoscit, & affirmat), imo præstantissima quæque in Sacris Libris recensita Miracula esse confidentissime deneganda; quidquid vero pro sua propositum est, id omne vel falsis præjudiciis, atque arbitrariis præsumptionibus niti, vel Sacræ Scripturæ verba a proprio sensu ad improprium, nulla justa causa cogente, & certissimis interpretandi legibus repugnantibus, violenter detorquere. Plures præterea, neque ii ignobiles, Interpretes ex Fabula illa Rabbinica a Christianis Scriptoribus iterum data stomachati sunt adeo, atque offensi, ut Augustinus de Quiros in cap. 38. If. : *malignam tam grandis portenti extenuationem* : Michael de Palacio lib. VI. in If. tom. 2. : *monstruosum figmentum* : Jacobus de Valentia in Cantic. Ezech. : *temerariam* : Matthias Thoringus in Replica etiam : *irrationalem, atque phantasticam* : appellare non dubitaverint. Denique Gaspar ipse Sanctius, quamquam in eam opinionem animo esset adeo propenso, ut in ea ab omni etiam improbabilitatis nota vindicanda in suis ad Lib. Reg. & If. Commentariis studiosissime laboraverit, non tamen ausus est illam amplecti; causamque cur non faceret, etsi maxime vellet, sapiente, modesto, atque Catholico Sacrorum Librorum Interprete dignissimam reddidit his verbis, quibus argumentorum pro Burgensis sententia explicationem conclusit : *Hæc posteriora, mihi videntur diei posse non improbabiler : quæ ego complecterer omnino, nisi constans pene omnium Patrum, & Interpretum autoritas ab hac cogitatione deterruisset. Ut enim durum est niti contra impetum fluminis, sic contra Doctorum communem sensum. Quare licet hæc non improbem, cum pluribus censeo esse sentiendum : Quæ una vox Hominis tantæ profecto doctrinæ, quantam ejus Scripta declarant, fatis ostendit, quam graviter fallantur ii, qui ea una de causa, quod Burgensis, & Montanus, apprimè Catholici Scriptores, aliter senserint, liberum sibi, atque integrum arbitrantur, contra perpetuum Ecclesiæ Sensum, unanimumque Patrum Consensum, atque adeo contra Tridentini Concilii Decretum de Editione, & Usu sacrorum librorum, aperte, diserteque negare,*

Signi Ezechiani occasione una cum Umbra in Horologio Achaz Solem etiam ipsum in Cælo contra constantissimas Naturæ leges retrorsum fuisse conversum.

VI. Quod autem Versus 8. cap. 38. If., si litera ipsa ex Hebraicæ Linguae proprietate, ex Textu, atque ex Contextu accurate expendatur, alio sensu intelligi omnino non possit, (quæ erat Assumpti positi pars posterior), non possumus clarius ostendere, quam per plures Propositiones singulorum, quibus hic locus constat, vocum literalem sensum definiendo. Hic porro locus, quem Vulgata Editio sic exhibet: *Ecce Ego reverti faciam Umbram linearum, per quas descenderat in Horologio Achaz in Sole, retrorsum 10. lineis, & reversus est Sol 10. lineis per gradus, quos descenderat.* In Hebræo Textu sic sonat. *הנני משיב ורו* five: *Hinnèni mescib eth-Sèl hammaïalòth, ascèr Jaredà bemaïalòth Abhàz basscèmesc, abhorannìth hèsèr maïalòth. Vatthàscob basscèmesc hèsèr maïalòth bàmmaïalòth, ascèr jaràda.* Sit ergo

VII. Propositio I. Nomen: *מעלות*: five: *Maïalòth*: in hoc versu quinquies omninò repetitum literali sensu significat veros solidosque Gradus, quibus ea constabat Scala, quæ ex Authoris nomine absolutè hoc ipso in loco: *Maïalòth Abhaz*: five: *Scala Achaz*: appellatur. Id quod ex argumentis, quæ in II. Quæstionis explicatione proferemus, interim non injuria supponimus.

VIII. Propositio II. Nomen: *צל*: five: *Sèl*: in ea particula: *eth-sèl hammaïalòth*: quam Vulgata reddit: *Umbram linearum*: & LXX. *τῆς σκιάς τῶν ἀναβαθμῶν*: i. e.: *Umbram graduum*: literali sensu significat Umbram proprie dictam, scilicet ab opaco corpore, cujus esse Umbra dicitur, projectam, idemque, a quo projicitur, opacum corpus ex averfa parte obscurantem. Et Ratio est: quia & nomen illud proprie sumptum id significat; & in hoc v. 8. non metaphorice, sed proprie usurpatur. Prima pars constat ex communi sensu omnium Hebraicæ linguae peritorum; ex apertissimis Sacræ Scripturæ locis, in quibus hæc ipsa ejus nominis sine ulla improprietate usurpati significatio est manifesta; ex ratione denique congruentissima, quia scilicet Hebraica lingua præter nomen: *Sèl*: aliud habet omninò nullum, quod Umbram proprie dictam (cujus scilicet demonstrandæ in humano commercio frequentissima incidit vel occasio, vel necessitas) proprie notet; & ubi sine dubio eam ipsam Umbram definite exprimit, nomen: *Sèl*: constanter usurpat. Pars vero II. æque constat ex Textu, atque Contextu, qui de impropria ejus nominis significatione suspicionem omnem quam

quam longissime removent; ex Versionibus Latina, & Græca relatis, in quibus nomen illud redditur nominibus: *Umbra*: &: *Σκιά*: quibus linguæ, Latina, & Græca, nullum habent aptius ad Umbram proprie dictam demonstrandam; denique ex tacito Consensu omnium Interpretum, cum Hebræorum, tum Christianorum, a quibus de proprio ejus nominis, hoc in loco, usu dubitatum est (quod sciamus) omninò numquam.

IX. Propositio III. Verbum: *שוב*: sive: *scùb*: bis in hoc versu usurpatum, semel in participio præsentis Conjug. Hiphil in voce: *Mescùb*: iterum in 3. persona fœminina futuri Kal cum Vau conversivo in voce: *Vatthàscob*: literalì sensu significat motum localem retrogradum, transitive quidem in prima voce, intransitive autem in secunda. Probatur autem hæc Propositio eodem, qua præcedens, ratione: nam & verbum: *Scùb*: proprie sumptum significat motum localem retrogradum, intransitive in Kal, transitive in Hiphil; & in utraque voce prædicta non metaphorice usurpatur, sed proprie. Constat prima pars ex unanimi sensu omnium Hebraicæ Linguæ peritorum, ex quibus unum profero Christianum Stockium, qui in sua Clavi ad radicem: *Scùb*: ita pronuntiat: *Proprie notat redire, vel reverti ad locum, vel terminum, unde quis venit, vel egressus est*; ex frequentissimis Sacrorum Librorum locis, in quibus sine controversia verbum: *Scùb*: & proprie dicitur, & localem motum retrogradum significat; ex aliis omnibus metaphoricis significationibus, quæ eidem verbo attribuuntur: neque enim afferri potest alia ratio, cur Verbum hoc tanta cum elegantia traducatur ad significandum omne genus Reditus sive realis, sive metaphorici, sive affectivi, sive moralis, nisi quia omnes ii Reditus, etsi longissime inter se distent, in eo tamen conveniunt, quod sint Reditus aliquiscumque, atque adeo apti qui eleganti tropo significentur eo verbo, quod ad Reditum proprie dictum, hoc est ad localem motum retrogradum indicandum primo, & per se est institutum; denique ex probabilissima ratione, quia scilicet ex omnibus Hebraicis Verbis nullum est præter: *Scùb*: quod motum localem retrogradum proprie designet; & in omnibus Sacra Scripturæ locis, in quibus certo de motu locali retrogrado sermo est, unum idemque verbum: *Scùb*: repetitum occurrit.

X. II. autem pars in dubium vocari non potest. In primis enim & nulla e metaphoricis significationibus, ad quas Hebræa Lingua verbum: *Scùb*: eleganter amat transferre, eidem verbo, ut in duplici prædicta voce incluso, potest accomodari; &

genus ipsum divinæ Promissionis, quæ potissimum prima voce: *Mescib*: continetur, stylusque Narrationis de ejus Promissionis eventu, quæ similiter secunda voce: *Vatthâscob*: præcipue comprehenditur, propriissimam, simplicissimamque ejusdem verbi in utraque voce acceptionem omnino postulant. Deinde adverbium locale: *Abhorannith*: quod sine dubitatione idem omnino valet, atque: *Retrorsum*: & quocum evidenter construitur participum: *Mescib*: & elliptice etiam futurum: *Vatthâscob*: necessario cogit verbum: *Scûb*: (quod sine controversia est verbum Motus) in utroque inclusum ad motum localem retrogradum præcise ac definite significandum. Neque minus clare propriam verbi: *Scûb*: hoc in loco acceptionem demonstrat Locus alter parallelus ex c.20. lib.IV.Reg., in quo & idem Verbum cum in Kal, tum in Hiphil recurrit, & ita recurrit, ut in v.9. contraponatur verbo: *ךה*: sive: *Halâch*: quod sine dubio motum localem progressivum designat; & in v.10. contraponatur verbo: *נה*: sive: *Natâh*: quod cum de Umbra dicatur, non potest aliud significare, quam Umbram crescere & antrorsum produci; & in v.11. construatur cum prædicto motus localis retrogradi adverbio: *Abhorannith*. Confirmant Præcipuæ Versiones omnes, Latina, Græca, & Chaldaica, quarum unaquæque utramque vocem; *Mescib*: &: *Vatthâscob*: exposuit per verba, quæ ex propriæ linguæ dialecto localem motum retrogradum vel activa significatione important, vel neutrali. Confirmant omnes Patres, & Interpretes, qui totum locum hunc de retrogrado Solis in Cælo, vel saltem Solaris Radii in Horologio Achaz motu semper intellexerunt. Confirmat denique Canonicus Ecclesiastici Scriptor, cui adeo persuasum fuit, verbum: *Scûb*: hoc in loco non metaphorice sumi, sed proprie, ut in v.26. cap.48. in quo insigne hoc Isaïæ Prophetæ portentum commemorat, diserte scripserit: *In diebus ipsius RETRO REDIIT Sol*: sive: ut significantius habet Græcus Textus: *ΑΝΕΠΟΔΙΣΕΝ*: i. e. ad litteram: *pedem retulit*: vel, si Luciliano verbo uti licet: *REPEDAUIT*:

XI. Propos. IV. Beth Præfixum nomini Solis in voce: *Basscemesc*: literalis sensu significat societatem, & concomitantiam, idemque valet, ac præpositio: *עם*: sive: *Hîm*: idest: *CUM*: vel: *UNA CUM*: atque adeo tota illa vox: *Basscemesc*: literalis sensu significat: *UNA CUM SOLE*. Et Probatur: quia ex una parte vox illa: *Basscemesc*: syntactice refertur ad præcedens: *Mescib*: constructum cum accusativo: *eth-sël bamañaloth*: ita ut reliqua, quæ interferuntur, verba: *ascèr Jaredâ bemañaloth* *Abbaz*; i. e. quibus descendit in Scala *Acbaz*:

Achaz : perinde se habeant, ac si parenthesi essent inclusa, sensusque sit : *Ecce ego redire facio Umbram . . . in Sole* : ex altera parte in ea voce ita constructa præfixum Beth literali sensu & potest & debet societatem, & concomitantiam significare, & quoad vim potestatemque Copulativæ Præpositioni : *Him* : i. e. : *Cum* : vel : *Una cum* : æquivalere. Priorem partem demonstrare facile possumus I. ex Hebrææ Linguæ dialecto, cui syntaxis Verborum motus cum ablativo concomitantia per Beth præfixum expresso est frequentissima (Exempli gratia in re certissima sufficiat illud, quod de Anna Samuelis Matre dicitur I. Reg. I. 24. : *Vatthahalèbu Himmah caascer ghemaltù, bepharim sceloscàh, weepa ahbath Kèmahh, venèbel iàin, vatthebiènu Beth-Adonài Scilò* : i. e. : *Et ascendere fecit, sive adduxit (Anna) eum (Samuelem) secum, postquam ablatavit eum, IN VITULIS TRIBUS, & epha una farina, & utre vini, & intrare fecit, sive induxit eum in Domum Domini in Silo* : ubi, ut patet, verbum : *הָיָה* : sive : *Halàh* : i. e. *Ascendit* : (quod nemo negarit, esse verbum motus) evidenter construitur cum Ablativo concomitantia duplici, altero Maternæ personæ expresso per præpositionem : *Him* : in voce : *Himmah* : i. e. *Secum* : altero oblationis una cum Filio delatæ, expresso per Beth præfixum in voce : *Bepharim* : i. e. *In vitulis* : scilicet : *una cum vitulis &c.*) II. ex Textu : III. ex toto Contextu : IV. denique ex ratione, inde petita, quod nihil sit aliud, ad quod, salvis Hebrææ Grammaticæ Regulis, referri possit : Sed ad ejus veritatem confirmandam satis superque arbitramur unam LXX. Interpretum auctoritatem, qui dubitationem omnem ut tollerent, cum priorem particulam : *Hinnenì mescib eth-sèl ham-mahaldòth?* reddidissent : Ἰδὲ ἐγὼ σπέσω τὴν σκιάν τῶν αἰαβαθμῶν : i. e. : *Ecce ego vertam Umbram graduum* : unicam eam vocem : *Bassèmesc* : per integram propositionem (repetito eodem verbo, & quidem composito, atque adeo intensioris significationis) exposuerunt : Ἀποσπέσω τὸν ἥλιον : *retrosum convertam Solem* : quare audiendi non sunt paucissimi quidam Interpretes, qui putant, eam voculam referri ad immediate præcedentia : *Bemahaldòth Achaz* : sensumque esse : *In Herologio Achaz, quod est ad Solem, sive Solari* : Ei quippe interpretationi repugnare convincitur I. subjecta ipsa Materia, II. propria Hebrææ Linguæ dialectus, III. Totus hujus loci Contextus, IV. Præcipuæ Versiones omnes, V. Unanimis cæterorum omnium Interpretum, cum Hebræorum, tum Christianorum consensus.

XII. Ad posteriorem autem partem, quod attinet : Quod



Præfixum Beth in voce : *Basscèmesc* : literali sensu significare possit Societatem, atque Concomitantiam, Probant infinita Sacra Scripturæ loca, in quibus ea Præfixi Beth significatio est evidentissima. Unum exempli gratia proferimus locum, in quo omnino sexies occurrit Beth hujusmodi societatis. Exodi 10. 9. ita Pharaonem Moses alloquitur : *Binhàrenu*, *ubizkenènu nèlech* ; *Bebanènu*, *ubibnothènu*, *Befonènu*, *ubibkarènu*, *nèlech* : i. e. : *Una cum pueris nostris*, & *una cum senibus nostris ibimus* : *Una cum Filiis nostris*, & *una cum Filiabus nostris* : *Una cum Ovibus nostris*, & *una cum Bobus nostris ibimus* : . Quod vero etiam debeat, Confirmat notissima illa Præfixi Beth divisio ab Hebræis Grammaticis receptissima in : *Beth hahezzer* : i. e. : *auxilii* ; (quod notat causam, instrumentum, aut modum Actionis) & : *Beth haccheli* : i. e. : *Vasis* ; (quod notat subjectum in quo), & : *Beth haddibùk*, *vehanneghihab* : i. e. : *adhesionis*, & *accessus* : (quod notat utrumque). Evidens enim est, Beth Præfixum in voce : *Basscèmesc* : neque *Beth haccheli* esse, neque *haddibùk* (cum umbra neque in Sole recedere possit, neque ad Solem accedere) : Superest ergo, ut sit *Beth hahezzer* ; adeoque modum recessus Umbræ in Gradibus, quem Deus se effecturum promittit, designet, scilicet societatem, atque concomitantiam ipsius cum retrogressionem Solis in Cælo ; atque adeo valeat idem, atque Præpositio : *Him* : i. e. : *Cum* : vel : *Una cum* : .

XII. Propos. V. Nomen : שמש : five : *Scèmesc* : bis in hoc versu repetitum, semel in voce : *Basscèmesc* : iterum in voce : *Hasscèmesc* : literali sensu significat ipsum Solis Corpus, non autem solam Solis Lucem, & singularem Radium in Gradus Achaz incurrentem. Et probatur : quia ex una parte nomen illud proprie acceptum adeo proprie Solem ipsum significat, ut Hebræa Lingua universa aliud habeat omnino nullum, quo ipsum Solare Corpus demonstrare proprius possit. Constat hoc cum ex Etymologia, tum ex Usu : Ex Etymologia, quia derivatur ex Chaldaica Radice : *Scammèsc* ; in Pahl i. e. : *Ministravit* ; ex eaque & verissime, & aptissime Sol per quamdam excellentiam dictus est : *Scèmesc* ;, quasi *perpetuus*, & *indefessus* in administrando Lumine Mundi universi MINISTER : Ex Usu, quia cum in Sacris Libris reliqua nomina, quibus Hæbreæ lingua Solem nominat, nempe : הרם : & : המה : i. e. *Hheres* : & : *Hhammàh* : vix ter, & quater legantur ; Nomen : *Scèmesc* : unum, centies, ut minimum, & vicies est repetitum ; & quidem cum iis Adjunctis, quæ solius Solaris Corporis propria sunt, iisque in

in locis, in quibus non, nisi de ipso Solari Corpore, sermo esse potest. Ex altera vero parte idem nomen ut in duplici prædicta voce inclusum propriissime usurpari, multa, ut nobis quidem videtur, satis aperte demonstrant. Demonstrat I. Consensus trium præcipuarum Versionum Latinæ, Græcæ, & Chaldaicæ, in exponenda utraque vocula per ea nomina, quæ in unaquaque lingua ad ipsum Solis Corpus designandum primo, & per se sunt instituta scilicet: SOL: ΗΛΙΟΣ: שמש: five: *Scimscà*: qui quidem consensus, nisi nos vehementer fallimur, argumento est satis luculento, earum Versionum Authores, homines profecto Hebraicæ Linguae, Sacræ Scripturæ, & legitimæ de vero hujus loci sensu Traditionis scientissimi, Tropum nullum, nullam Causæ pro effectu Synecdochen in nomine: *Scèmesc*: hoc in loco latentem animadvertisse. Demonstrat II. He demonstrativum nomini: *Scèmesc*: Præfixum, expressè in voce: *Hasscèmesc*:, tacite in voce: *Basscèmesc*: Inductione enim facta per omnia & singula loca, in quibus idem nomen cum eodem Præfixo construitur (sunt autem, ut in Hebraicis Concordantiis videre est, numero fere centum), ne iis quidem exceptis, in quibus ex communi loquendi Regula in tritissimo illo Axiomate: *Actiones, & Passiones sunt suppositorum*: fundata, Actiones, & Passiones Solaris virtutis ipsi Solis supposito denominativè attribuantur, manifestum est, ubicumque in Sacra Scriptura nomen: *Scèmesc*: He demonstrativo prænotatur, constantissime ipsum Solis Corpus literaliter sensu significare. Demonstrat III. Traditio de vera Solis in Cælo ad Isaia præces retrogressionem à XIV. Ezechiani Regni anno (juxta Saliani supputationem ante Christum 731.) ad nostra hæc usque tempora derivata (de qua §. III. & IV. dictum est satis): quæ cum nonnisi in hoc ipso Isaia loco fundari potuerit, plane convincit, omnes, quotquot per VI. omnino & XX. Sæcula floruerunt, ex Hebræis, atque Christianis, Sacrorum Librorum Interpretes (paucissimis tantum, quos indicavimus, exceptis) fuisse certissimos, Nomen: *Scèmesc*: in gemina voce: *Basscèmesc*: &: *Hasscèmesc*: ibidem inclusum, non Rhetorice, sed Historice, non translate, sed proprie esse usurpatum. Demonstrat denique IV., & quidem luculentissime, Textus ipse, atque Contextus, cujus omnes, & singulæ partes (sunt autem omnino quatuor, duæ in Textu, Divina scilicet Signi Promissio, & Divinæ hujus Promissionis Eventus, duæ in Contextu, idest Antecedentia, & Consequentia) omnino postulant, ut nomen: *Scèmesc*: in utraque voce inclusum, literaliter sensu

fenſu ipſum Solis Corpus, non ſolam Solis Lucem, Radiumque ſignificet; atque adeo. ut propriiſſime ſit uſurpatum. Id quod ut per partes diſtincte, atque ordinate probemus, quatuor Lemmatis rem omnem complectimur. Sit igitur

XIII. Lemma I. Divina ſigni Promiſſio iis maxime verbis contenta: *Hinnenî meſcîb eth - Sel hammañaloth baſſcêmeſc abhorannîth*: ideſt (ex Propoſ. 1. 2. 3. & 4.): *Ecce ego redire facio Umbra Graduum una cum Sole retrorſum*: omnino poſtulat, ut nomen: *Scêmeſc*: incluſum in voce: *Baſſcêmeſc*: (quæ ex Prop. 4. idem valet atque: *una cum Sole*: literalî ſenſu Solem ipſum, non ſolam Solis Lucem in Gradus incurrentem ſignificet. Et Ratio eſt: quia omnino poſtulat, ut res ſignificata per nomen: *Scêmeſc*: conſtructum cum Beth ſocietatis, & concomitantia, ſit vere altera a re ſignificata per nomen: *Sel hammañaloth*: quæ ex Propoſ. 2. eſt Umbra Graduum Scalæ Achaz proprie dicta. Certum eſt enim, Copulativam Propoſitionem, quæ ſocietatis, & concomitantia nota ſit (qualis latinis eſt: *CUM*:, Græcis: *εἶν*: Hebræis: *עַי*: ſive: *Him*: & Beth Præfixum) ex proprio ſignificandi modo & ſupponere, & connotare veram altereitatẽ rei ſignificatæ per nomen, quod ipſa regit, a re ſignificata per nomen, ad quod ipſa refertur: Ubi ſiquidem non eſt alterum, & alterum, ibi nulla vera poteſt eſſe ſocietas, nulla concomitantia, quæ ſine controverſia non ad ſe dicitur, ſed ad alterum. Ipſum autem Solis Corpus non loco minus, quam natura ab Umbra Graduum diſtare nemo non videt. At ſola Solis Lux, in Gradus Achaz incurrens, res vere altera ab eorundem Graduum Umbra eſſe non poteſt: Umbra enim Graduum ſecundum rem, & veritatem nihil eſt aliud, quam ipſiſſima Solis lux a Gradibus intercepta, non quidem in abſtracto ſumpta, ſed in concreto: vel cedo quid aliud eſſe poſſit. Fruſtra ſane res, quæ ſit, quæretur, cum Umbra nomen ſit rei, quæ non eſt, non rei, quæ eſt: Vere enim ſcripſit Auguſtinus Lib. 1. ſuper Genes cap. 12.: *Ad quem locum cujuslibet Corporis moles lucem pervenire non ſinit, in eo loco umbra eſt: quoniam locus carens luce ea, qua illuſtraretur, niſi impediret Corpus oppoſitum, hoc totum eſt, quod Umbra dicitur*: . Carentia autem lucis, quæ eſſet, ſi Corpus oppoſitum abeſſet, ſecundum rem, & veritatem nihil profecto eſt, cujus totum eſſe ſit ipſum non eſſe lucis (Entia enim abuſiva, diminuta, mere objectiva jamdiu obſolevere), ſed eſt Lux ipſa, quæ ideo in eo ſpatio, in quo eſſet, non eſt, quia Corpus oppoſitum aedeſt,

hoc

hoc est Lux ipsa ab opposito Corpore intercepta . Accedit , quod tenor ipse Divinæ hujus Promissionis solam Solis Lucem a Gradibus interceptam nomine : *Sèl hammahaloth* : i. e. : *Umbra Graduum* : significari permittit : Cum enim disertissime promittat localem motum retrogradum *Umbrae Graduum* , omnino necesse est , ut ea una res nomine illo hoc in loco significetur , quæ localiter mobilis sit : Spatium autem a Gradibus adumbratum , quatenus spatium , est prorsus immobile ; & Carentia lucis in spatio , quatenus carentia , est merum non ens , cujus sicut nullæ proprietates , ita localis motus est nullus : Sola vero Lux a Gradibus intercepta , sicut vere & est , & in loco est , ita vere capax est , quæ de loco in locum transferatur . Denique ipsis quoque Principibus contrariæ , quam impugnamus , opinionis , Burgensi , Montano , Peyreiro adeo persuasum fuit , rem significatam per nomen *Umbrae Graduum* esse Lucem ipsam Solis in Gradus , vel , ut ipsi loquuntur , in Horologium Achaz incurrentem , ut hæc duo simul disertissime pronuncient , & solam Umbram in Horologio Achaz retrocessisse , & solam Solis Lucem in illud incurrentem retrorsum fuisse conversam : addantque æque diserte , idem omnino esse , & valere : *retrocedere eam Umbram* : ac : *retrocedere eam Solis Lucem* : , neque fieri potuisse , ut ea Umbra retrocederet , quin retrocederet ea ipsa Lux : quæ omnia prolatis eorum verbis , si opus fuerit , demonstrabimus . Aut ergo necesse est , ut nomen : *Scèmesc* : in voce : *Bassèmesc* : inclusum literali sensu Solem ipsum , non , autem solam Solis Lucem in gradus Achaz incurrentem significet (id quod erat probandum) ; aut literalis Divinæ hujus Promissionis sensus hic erit : *Ecce ego retrorsum redire facio Solis Lucem in gradus incurrentem una cum eadem ipsa Solis Luce in Gradus incurrente* : , id quod de Divina promissione sine impietate ne cogitari quidem potest .

XIV. Lemma II. Divinæ hujus Promissionis Eventus , expressus verbis Immediate consequentibus , nempe : *Vatthascob bassèmesc* : i. e. : *Et rediit Sol* : omnino postulat , ut nomen : *Scèmesc* : inclusum in voce : *Hassèmesc* : literali sensu Solem ipsum significet , non vero solam Solis Lucem in Gradus incurrentem . Et Ratio est & facilis , & expedita : quia scilicet omnino postulat , ut illud idem significet , quod significat in voce : *Bassèmesc* : proxime præcedente . Quod assumptum efficaciter persuadet I. Communis non solum omnium & Hebræorum , & Christianorum Interpretum , sed ipsorummet , quos impugnamus ,



mus, Adversariorum consensus . II. Receptissima illa humanæ loquutionis lex, ut scilicet fraudis omnis, in loquendo, fallaciæque præcavendæ causa, unius ejusdemque vocis in una eademque sententia semel, & iterum sinæ ullo diversæ usurpationis indicio repetita una quoque, atque eadem sit significatio . III. Artificium ipsum hujus narrationis in eo positum, quod & immediate Divinæ Signi Promissioni subjuncta sit, & iisdem planè verbis, nominibusque, quibus illa promissio explicata est, sit contexta: quod artificium sicut in Mosaicis Narrationibus, quibus cap.1. Genes. refertur Eventus uniuscujusque Divini Imperii de unoquoque Creationis Opere, ex SS. Ambrosii Lib.1. Hexaem. cap.9., & Augustini Lib.2. de Gen. ad lit. cap.6. interpretatione, demonstrat, opus a Deo imperatum, a Divino Imperio nihil variasse; ita in hac Isaia Narratione ostendit, Signum re ipsa a Deo exhibitum Divinæ ejusdem Promissioni ad literam respondisse: id quod nisi nomen: *Scèmesc*: in utraque voce inclusum idem prorsus significet, stare omnino non potest . IV. Constantissima inductio per cætera, quibus Narratio hæc continetur, & verba, & nomina, quorum omnium, & singulorum eadem est cum in Promissione, tum in Eventus Narratione significatio . V. Denique absurdissimum Paradoxum, quod diversa ejusdem nominis in utraque voce significatio inferret, scilicet aut Deum in Signo promisso præstando, aut Isaiam in Signo a Deo præstito referendo infidelem fuisse. Ex Lemma te autem I. nomen: *Scèmesc*: in voce: *Basscèmesc*: inclusum, Solem ipsum, non solam Solis Lucem literali sensu significat: Idem igitur eodem sensu significet inclusum in voce: *Hasscèmesc*: necesse est .

XV. Lemma III. Idem quoque omnino postulant Antecedentia, hoc est verba vers.7. immediate præcedentis, quæ sic habent: ווה-לך האות מאת יהוה וגו' : five: *Vezeb-lecha haoth meeth Adonài, chî jafiasèb Adonài etb-haddhabar, ascer dibbèr* .: i. e.: *Hoc autem tibi (erit) signum a Domino, quod faciet Dominus verbum quod dixit* .: Et ratio est, quia omnino postulant, ut Signum, cujus & promissio, & exhibitio refertur v.8. immediate subsequenti, sit vere, & proprie SIGNUM A DOMINO, signum scilicet in genere signi maximum, & excellentissimum, hoc est verum, certum, inusitatum, eximiumque miraculum in prædictorum confirmationem a Deo factum. Hanc enim esse propriam, peculiaremque vim ejus periphrasis: *Haoth meeth Adonài*; i. e.: *Signum a Domino*: Probamus I. ex duplici notissima

tissima Hebraicæ Linguae Dialecto, altera adhibendi Dei nomina: *El*: *Elohim*: *Adonai*: Epitheti loco pro: *Divinum*: quo summum, & excellentissimum, aut maximum, & vehementissimum significatur; altera usurpandi periphrastice pro adjectivo substantivum præcedente præpositione Beth, Lamed, & Mem, sive: *Min*: quæque idem omnino valet: *Meeth*:. II. Ex consensu Hebræorum Grammaticorum Consensu, ex quibus exempli gratia unum proferimus Davidem Kimchium, qui ad vers. 12. cap. 26. Lib. 1. Samuel., sive Reg. Canonem hunc generalem tradit: *Rem, quam (Scriptura) amplificare vult, jungit illam Deo: i. e. Dei nomini*: & ad v. 10. Psal. 65. addit non minus dicitur: *Vox: Elohim: (i. e. Dei nomen) est cognomen rei maximæ, & admirabilis*:. III. Ex apertissimis Sacrorum Librorum Testimoniis, in quibus & hæc syntaxis occurrit, & hæc ipsa significatio est manifesta. IV. tandem ex unanimi Patrum, Interpretumque sententia, qui literalem ejus periphrasis sensum diligentius explicuere. Signum autem, cujus & promissio, & exhibitio v. 8. refertur, esse hujusmodi, facile intelligitur, si nomen: *Scèmesec*: in duplici sæpius jam dicta voce inclusum, literali sensu significet Solem ipsum; ut quisquis per se videt: Non potest vero intelligi, si solam significet Solis Lucem, hoc est, ut Adversariis placet, singularem Radium in unum Horologium Achaz incurrentem: Unius enim tantummodo Radii Solaris retrocessio, vel non est verum miraculum (cum nondum demonstratum sit, Naturæ universæ viribus fieri non posse, ut ea inducatur in medium, & condensatio, & rarefactio inæquabili varietate distributa, ex qua idem Radius per multiplices, & inæquales refractiones a recto, quem instituerat, cursu detortus, in objectum Horologii Gnomonem obliquus incidat); vel, ut ut miraculum sit, certum tamen (ne dum inusitatum, eximiumque) non erit, cum subitus unius Umbellæ in uno Horologio regressus, cæteris interim quorumcumque corporum umbris immotis, & Sole ipso in omnium oculis cursum suum nihil admodum immutatum continuante, & ne puncto quidem temporis solito serius occidente, ab omni, vel occultæ fraudis, vel vanæ oculorum fallaciæ suspitione liber esse non possit. Omnino igitur postulant, ut nomen: *Scèmesec*: in prædictis vocibus inclusum literali sensu Solem ipsum, non solam illam Solis Lucem significet.

XVI. Lemma IV. Idipsum omnino postulant etiam Consequentia, Babylonica scilicet ad Ezechiam legatio, quam post

absolutam Regii morbi, ejusque Adjunctorum narrationem toto cap.38. comprehensam, exposuit Isaias ipso v.1. cap.39. his verbis; *בַּעַת הַדְּהִיּוֹת וְגוֹ*: five: *Ba'eth habi scalàbb Merodach Baladan Ben-Baladan Melech-Babèl sepharim, uminbhàb el-Hbizkijàbu: Vaijsmàh chibhalàb, vaijehbazak.:* i. e.: *Eo ipso tempore misit Merodach Baladan, Rex Babylonis literas, & munera ad Ezechiam: Audivit enim quod egrotasset, & convaluisset: . Et Ratio est: quia omnino postulant, ut Signum, cujus promissio, & exhibitio refertur v.8. cap. præcedentis, fuerit Portentum universale, quod scilicet in universa terra, sive in mundo universo contigerit. Id quod probamus: quia ex una parte Portentum, ad cujus inquisitionem decreta est Babylonica isthac legatio fuit hoc sensu universale ex v.31. cap.32. Lib.2. Paralip. in quo de eadem hac legatione ita legimus: *וְכֵן וְגוֹ*: five: *Vechev bimlisè Sarè Babèl hammescallebbim h'alàju lidròsc hampheth, ascèr hajàb baares.:* i. e.: *At vero in legatione Principum Babylonis, mittentium ad eum (Ezechiam) ad inquirendum Portentum illud, quod factum fuerat in terra: Ubi nomen: Eres: i. e.: Terra: in voce: Baàres: i. e.: in Terra: literali sensu significare vel indefinite, & universim, terram universam, vel emphatice, & per synecdochen partis magis notæ pro toto, universum mundum contra Adversarios confidentissime pronuntiantes, demonstrare solam terram Juda constantissime defendimus I. Autoritate omnium fere Patrum, & Interpretum, II. familiari Hebraicæ Linguæ, quantum e Sacris Libris apparet, Dialecto, III. proprio Stylo Canonici utriusque Paralipomenon Libri Scriptoris, IV. denique Exclusionem cujuscumque restrictæ, definitæque significationis. Ex altera parte Portentum, ad cujus inquisitionem decreta est Babylonica isthac Legatio, esse illud ipsum Signum, cujus promissio, & exhibitio refertur v.8. cap.38. If. æque certum esse debet, ac certum sit, & non esse portentosam illam: 185000. ex Assyrio Sennacheribi exercitu una nocte ab Angelo Domini interfectorum stragem, qua Assyrium in Judam Bellum finitum est (quippe quam posteriorem esse Ezechia morbo, & curatione, atque adeo Merodachi ad ipsum Legatione, ejusdem morbi, & curationis occasione decreta, constat ex iis Dei ad Ezechiam adhuc languentem verbis v.5. & 6. cap.38. If.: *Ecce ego adjiciam super dies tuos xv. annos, & de manu Regis Assyrorum eruam te, & Civitatem istam, & protegam eam &c.:* quæ plane demonstrant, ad id usque temporis neque Ezechiam, neque Jerusalem de Assyriorum**

rum manu erutos fuisse, atque adeo neque Assyriorum exercitum internecone deletum); & aliud esse non posse, nisi illud ipsum: מופת: five: *Mopheth*: i. e.: *Portentum*: quod v.24. ejusdem cap.32. Lib.2. Paral. disertissime commemoratur his verbis: בימים וגו': *Baijamim habèm hhalàb Jèbhizkijàbu hād-ham-màveth*; *vaijthpallèl el-Adonai*; *vaijòmer lò, umòphet nathàn lo*: i. e.: *Is ipsis diebus egrotavit Ezechias usque ad mortem: & supplex oravit ad Dominum; & loquutus est ad eum, & PORTENTUM dedit ei*: quod certe Portentum idem numero esse cum SIGNO A DOMINO, de quo Is.38. 8. nemo jure negaverit. Assumpto autem sic explicato subsumimus: Atqui Signum, cujus promissio, & exhibitio refertur v.8. cap. prædicti, erit Portentum vere universale, si nomen: *Scèmesc*: in vocibus: *Basscèmesc*: &: *Hasscèmesc*: inclusum literali sensu Solem ipsum significet; ut quisquis qui Solem videre potest, per se videt: At fieri non potest, ut hujusmodi sit, si idem nomen utrobique significet solam Solis Lucem juxta Adversariorum interpretationem, juxta quam totum illud Signum, quantum quantum est, angustissimis finibus non unius Provinciæ Judææ, non unius Urbis Jerosolymæ, non unius Regiæ Salomonis, non unius Ezechie Cubiculi; sed unius tantummodo Horologii Achaz circumscribitur. Omnino igitur postulant, ut nomen: *Scèmesc*: utrobique literali sensu primum significet, non secundum.

XVII. Propos. VI. & ultima. Quoad reliqua, quæ in hoc v.8. continentur, hæc videntur certa i. vox: הנני: five: *Hinneni*: componitur ex: *Hèn*: adverbio certitudinis, & præsentia, & ex Affixo pronominis primitivi primæ personæ; valetque ad literam: *Ecce ego*: 11. He præfixum in voce: המלוה: five: *Hammahalòth*: non gerit tantum articuli munus, & casum indicat genitivum, sed est etiam demonstrativum, certoque quosdam in Scala Achaz notat Gradus, ad quos indefinitam restringit nominis: *Ma'halòth*: significationem: atque adeo tota illa vox ad literam reddenda est: *Illorum* (quos scilicet oculi, gestuque loquentis demonstrabant) *Graduum*: 111. In subsequenti particula (quæ in fine quoque hujus versus iterum repetita est): אשר ירדה: five: *Ascèr Jaredah*: Relativum: *Ascèr*: non ad remotius: *Sèl*: sed ad proximum: *hammahalòth*: tamquam ad antecedens refertur. Verbum vero: *Jaredah*:, utpote tertia Præteriti persona, numeri singularis, generis fœminini, non cum nomine: *Sèl*:, quod Hebræis masculini tantum generis est, construitur, sed cum nomine: *Scèmesc*: generis etiam,

& quidem satis frequenter, foeminini, quod per Nominativi casus Ellipsis praetermissum ex propinqua voce: *Basscemesc*: supplendum esse & LXX. Interpretes, & Chaldaeus Paraphrastes aperte demonstrarunt, cum illi eam particulam reddiderint: *ἢ κατέβη ὁ ἥλιος*: , hic vero: *שמשא דנהת*: five: *denebbiath* *Scimsca*: Solis scilicet nomine in casu nominandi expresso. Quare literalis praedictae particulae sensus non est: *quae Umbra descendit*: , sed: *Quibus Gradibus descendit Sol*: . IV.: *עשר*: five: *Heser*: semel, & iterum repetitum, sine controversia nomen est Cardinale, denarii numeri proprium; idemque Hebraeis valet, quod Latinis: *Decem*: . v. tandem Beth praefixum nomini: *Mahidth*: bis in hoc versu occurrit, semel praefixum per Sceva, punctum vocale brevissimum in ea periphrasi: *Bemahidth Abhaz*: i. e.: *In Scala Achaz*: , ibique est Beth, ut vocant, inhaerentiae, indicatque subjectum in quo Umbra una cum Sole retrocessura promittitur: iterum sub finem versus, praefixum per Pathach punctum vocale breve, certumque He demonstrativi exclusi indicium in voce: *Bammahidth*: ibique est partitivum: quo sensu usurpatum (usurpatur autem in sacris libris & frequenter, & eleganter) respondet Latinae Praepositioni: *Ex*: vel: *De*: ; proindeque tota ea vox literalis sensu significat: *Ex illis ipsis Gradibus*: .

XVIII. Corollarium. Totius igitur vers. 8. cap. 38. If. accurate expensi ex Proprietate Hebraicae linguae, ex Textu, & ex Contextu literalis sensus alius esse non potest, nisi hic: *Ecce ego retrorsum redire facio Umbrae illorum Graduum, quibus (Sol) descendit, in Scala Achaz una cum ipso Solari Corpore decem Gradibus. Et retrorsum rediit ipsum Solare Corpus decem Gradibus ex illis ipsis Gradibus, quibus descenderat*: . His suppositis,

XIX. Assertionem primam, positam §. 11. ex proposito loco ita demonstramus. Ad Isaiae preces illud factum est, quod in v. 8. cap. 38. If. & Deus faciendum promisit, & factum Isaiaes assertive enuntiavit: id quod, ut putamus, nemo, qui Scripturam Sacram tamquam Dei Verbum recipiat, negaverit. In hoc autem v. 8. & Deus vere, & proprie faciendam promisit, & Isaiaes vere & proprie factam assertive enuntiavit non solum Umbrae in Horologio, vel Scala Achaz, sed ipsius quoque Solaris Corporis in Caelo retrocessionem: id quod in dubium vocari jure non potest, cum ex una parte ex Propositionibus praemissis satis constet, Verba totius hujus loci in proprio, naturali, atque

atque obvio sensu accepta literali sensu idipsum significare; ex altera ex toto Ratiocinio, quo in Dissertatione de Sole Stante, quam altero ab hinc anno dedimus, certum sit, non licere in sensu solum improprio accipere Verba v.12. 13. & 14. cap.10. Lib. Josue; atque adeo neque Verba hujus, de quo agimus, loci propter evidentem in omnibus identitatem rationis: Ad Isaia igitur preces non sola Umbra in Horologio, vel Scala Achaz, sed ipsum quoque Solare Corpus in Cælo vere proprieque retrocessit. Atque hæc de prima Quæstione.

XX. Ad resolutionem autem II., cui occasionem dedit Vulgata Editio Latina, quæ cum in hoc v.8. cap.38. Is. tum in v.11. cap.20. Lib.4. Reg. periphrasim illam utriusque Hebræi Textus: *במעלות אהז*: sive: *Bemal'ôth Abbâz*: exemplo Symmachi (cujus versio: *in ωρολογίω*: exstat adhuc in Fragmentis, quæ supersunt, Hexaplorum Origenis) reddidit: *In Horologio Achaz*:; ut viam expeditiorem muniamus, sit Præmissum: Quid rei fuerit Horologium Achaz, in quo juxta Vulgatam Umbra retrocessit, definiri non potest, nisi ex Hebræo loci utriusque Textu. Et ratio est: quia ex una parte ea vox: *Horologium*: in Latina utriusque loci Versione anceps est; ex altera aliunde, quam ex Hæbreo Textu literalis ejus sensus definiri non potest. Constat prima pars: quia vox: *Horologium*: si per se tantum spectetur, ex etymologia & usu generatim significat quemcumque quomodocumque horarum Indicem: Vere enim ad eam vocem in Thesauro Linguae Latinae scribit Henricus Stephanus: *Quidquid quodam modo horas indicat, Horologium dicitur*:; si spectetur vero simul cum Contextu, in quo diserte dicitur Umbra in Horologio Achaz, & reducenda, & reducta; ex illo determinatur quidem ad notandum in genere Horarum Indicem per Umbram; at non determinatur ad notandum in specie Horarum per Umbram Indicem in sensu tantum Vulgari, idest quodcumque Corpus Opacum, quod Soli expositum Umbra sua horas utcumque metitur; vel Horarum per Umbram indicem in sensu Mathematico; idest Horologium Sciothericum proprie, & rigoroſe dictum: Utrumque ergo indefinite significat; definite neutrum: atque adeo anceps sit necesse est. Secunda autem Pars constare debet: I. siquidem definiri non potest ex alio ullo Sacrae Scripturae loco, cum nullibi præterea in tota Vulgata Editione vox: *Horologium*: audiatur: Neque II. ex ulla Ecclesiae definitione, quæ nulla est: Neque III. ex communi Versionum, Patrum, Interpretumque Consensu, qui quam nul-

lus

ius hac in re sit, Eruditis satis compertum est: Neque consequenter iv. ex perpetuo Ecclesiæ Sensu, de quo in tanta Patrum, Interpretumque dissensione nihil certi constat: Neque tandem v. ex ipso Textu, & Contextu utriusque loci Vulgatæ Editionis: non ex Textu i. e. ex ea ipsa Periphrasi: *In Horologio Achaz*:; conjunctio enim vocis: *Horologium*: cum nomine: *Achaz*: æque profecto incertum facit, an vox: *Horologium*: possit ibi significare literaliter sensu Horologium Sciothericum, proprie, & rigorose dictum, quam incertum est, an ejus Horologii inventio Regis Achaz ætate recentior sit: non etiam ex Contextu; quippe qui ea continet Adjuncta, ut ex Catholicis ipsis Interpretibus, qui Editionem Vulgatam & sequuntur, & commentariis illustrant, Gabriel Alvarez in cap.38. ff. ingenue confiteatur: *Quenam fuerit Horologii Achaz forma & fabrica speciatim, ac minutatim conjicere videtur esse difficile*: Thomas Malvenda in notis ad v.11. cap.20. Lib.4. Reg. hoc ferat judicium: *Ambiguum est, an illud Solarium fuerit Gnomone sua Umbra notante lineas*:; & Augustinus Calmet in Dissertatione de Retrogradatione Solis diserte pronunciet: *Non nisi temere certi aliquid de ejus (Horologii) figura affirmaretur*: quæ quidem Testimonia satis, ut putamus, demonstrant, ex solo utriusque loci Contextu literalem sensum vocis: *Horologium*: definiri non posse. Superest igitur, ut definiatur ex Hebræo Textu, ad quem licere recurrere, quoties in Vulgata Veteris Testamenti Editione occurrit anceps vox, cujus literalis sensus aliunde definiri non potest, adeo nemo Catholicorum negat, ut Ven. Bellarminus Lib.2. de Verbo Dei cap.11. enumerans tempora, quibus licet nobis recurrere ad fontes Hebræos, Græcosque, ut Patres monent, hæc etiam scribat: *III. Quando verba, aut sententia in Latino est anceps, possumus recurrere ad fontes, si forte ibi non sit ambiguitas*:. Ut definiamus itaque literalem sensum vocis: *Horologium*: in ea periphrasi Vulgatæ editionis: *In Horologio Achaz*: , & consequenter quid rei fuerit Horologium Achaz, in quo Umbra retrocessit, satis erit desuere literalem sensum nominis: *Maḥalòth*: inclusi, & prout inclusi in ea Hebræi Textus periphrasi: *Bemaḥalòth Abbaz*: , quam Latina Editio semel, & iterum reddit: *In Horologio Achaz*:. Id quod, ut præstemus,

XXI. Afferimus II. Vox: מַחְלוֹת: five: *Maḥalòth*: inclusa, & prout inclusa in ea periphrasi: *Bemaḥalòth Abbaz*: literaliter sensu significat veram Scalam solidis e Gradibus constantem, non

non autem Horologium Sciothericum ex Gnomone, & lineis compositum. Et probamus: quia ex una parte ea vox inclusa, & prout inclusa in dicta periphrasi potest literali sensu veram Scalam significare, Horarium autem Gnomonem significare non potest; ex altera neque ex Sacra Scriptura, neque ex Traditione satis constat, a Rege Achaz, vel in ipso Regio Cubiculo, vel præ ejus Fenestris Horarium Gnomonem ita positum fuisse, ut Ezechias ex mortifero ulcere languens, lectuloque decumbens, suis ipsemet oculis Umbræ per decem ejus lineas regressum nullo suo incommodo intueretur; satis autem constat & ex Sacra Scriptura, & ex Traditione, a Rege Achaz veram Scalam extructam fuisse sub dio è regione Regii Cubiculi, quæ proinde ex Authoris nomine: *Scala Achaz*: vulgo appellaretur, in qua ad Solis regressum Umbra quoque decem Gradibus continuo regrederetur, quam denique Ezechias ex ipso, quo decumbebat, lectulo commode spectaret; atque adeo quæ voce: *Maḥalòth*: inclusa, & prout inclusa in illa periphrasi: *Bemaḥalòth Abhàz*: literalissime significetur.

XXII. Primam Assumpti hujus partem, quoniam necessaria brevitas angustiis prohibiti scribendo non possumus, disputando certe demonstrabimus I. ex Radice ipsa, & Origine nominis: *Maḥalòth*: II. ex constanti ejus in sacris omnibus Hebræis Libris Usu, III. ex propria Hebraicæ Linguae Dialecto in priorum rerum nominum impositione, IV. ex toto Textu, atque Contextu utriusque loci, de quo est quæstio, V. ex perpetua Hebræorum Traditione, VI. ex præcipuis Versionibus, VII. ex communiori Patrum Consensu, VIII. ex Ratione ipsa Historica, & Chronologica, suadente, Sclarum quidem usum esse antiquissimum, Gnomonis autem horarii inventum Regis Achaz ætate longe recentius, ejusque usum Hebræis ante Babylonicam captivitatem adeo incognitum, ut Hebræa Lingua, quantum ex Veteri Testamento universo apparet, cum bene multis & generalibus, & specialibus abundet nominibus Temporis, ejusque partium, nullum omnino tamen habeat nomen duodecimæ diei partis, sive Horæ, sine quo profecto Diei in XII. Horas divisio, & Horarii Gnomonis inventio ad eas exacte metiendas discernendasque inter homines esse non potest.

XXIII. Secundam vero partem, quatenus negat, sive ex Sacra Scriptura, sive ex Traditione constare, Horarium prædictum Gnomonem a Rege Achaz positum fuisse, tamdiu jure nostro assumemus, quamdiu & certus aliquis Scripturæ locus, & legitima aliqua

Traditio in contrarium non proferatur : quatenus autem affirmat, ex utraque constare, prædictam veram Scalam a Rege Achaz exstructam fuisse, quantum quidem attinet ad Sacram Scripturam, demonstramus ex v. 18. cap. 16. Lib. 4. Reg. Vulgatæ Editionis, in quo de Achaz hæc leguntur : *Musach quoque Sabbati, quod ædificaverat in Templo, & ingressum Regis exterius convertit in Templum Domini propter Regem Assyriorum* ; & consentit fere ad literam Textus Hebræus, quem proinde omittimus : Ex illo siquidem intellecto eo sensu, quem Cornelius a Lapide censet : *maxime obvium, & congruum* ; & idcirco longe plures e Catholicis Interpretibus præbant, (Abulensis, Cajetanus, Malvenda, Joannes la Haye, Joannes Baptista du Hamel, Sanctius, Cornelius, Tirinus, Columbus, Mariana, Sà, Gordonus) satis constat, Regem Achaz translata Regia in Templo, ut vocant, Residentia ex atrio laicorum, in quo erat constituta, ut patet ex cap. 46. Ezechielis, in atrium Sacerdotum in gratiam Regis Assyriorum, aperuisse viam e domo Regis ad domum usque Domini per intermedia & laicorum, & Sacerdotum atria, diruto & muro Templi exteriori, & interiore septo, alterum atrium ab altero determinante. Hoc autem posito, satis etiam ex Sacra Scriptura constat, I. Viam hanc apertam fuisse per Hortum Regis (de quo fit mentio 4. Reg. 25. 4. & 2. Esdræ 3. 15. & Jerem. 39. 4.), Regum Judæ, & nominatim ex 4. Reg. 21. 18. & 25. Manassis, & Ammonis sepulchris notum : Hunc enim Regis Hortum unum intercessisse Regiam inter & Templum inde patet, quod adeo Regiæ adjaceret, ut 4. Reg. 21. 18. absolute appelletur : *Hortus domus Manassis* ; ; adeo autem ad Templum usque protenderetur, ut ex Ezech. 40. 8. unico pariete ab illo fecerneretur. II. Hunc Regis Hortum in arduo, atque acclivi dorso Montis Moria, cujus summum verticem Templum insidebat, consitum fuisse : Regiam siquidem Salomonis, quam Templo proximam omnes sacri Topographi agnoscunt, sub isto Monte exstructam fuisse, perpetua Scripturæ Sacræ consuetudo, qua transitus de domo Regis ad domum Domini appellatur Ascensus ; contra reditus de domo Domini ad domum Regis appellatur Descensus, satis demonstrat. III. Totum hoc arduum, & acclive dorsum Montis Moria, cui Templum imminebat, quod sine controversia Cælo sub aperto asurgebat, Regio, in quo Ezechias jacebat, Cubiculo obversum fuisse : Ex eo enim ipso Cubiculo videri ab eodem Ezechia in lecto decumbente exteriorum Templi murum potuisse Chaldæus

Para-

Paraphraſtes aperte oſtendit in eodem, de quo agimus, cap. 38. If. v. 2. in quo quod dicitur in Hebræo Textu: & *convertit Ezechias faciem ſuam El-hakkir: i. e.: ad parietem: reddit: lechothèl beth-Makdeſcàb: i. e.: ad parietem Sanctuarii: IV.* Hoc ipſum Montis Moriaë dorſum, domum Regis inter, & Templi Adytum interjectum, in plura plana intervalla diſtinctum fuiſſe: Duo enim Templi Atria complanata fuiſſe, alterumque altero ſuperius, ex Ezechielis deſcriptione nemo negat: Regium autem Hortum ſine aprica planitie cogitare non poſſumus; & natura ipſa loci poſtulat, ut diſpertitus fuerit in plures Areas æquidiſtantes, ſenſimque decreſcentes, ex quarum altera ad alteram leniter aſcenderetur. V. Tandem per arduum hunc, clivoſumque tractum, frequenti æquata planitie per intervalla interruptum, non potuiſſe & commodiorem, & magnificentiorem a Rege in Regis gratiam aperiri viam, quam per plures ordinatas Graduum ſeries, per quarum ſingulas ab inferiori ad ſuperiorem aream & leniter, & *magnifice* gradus fieret; atque ex omnibus una exiſteret Scala Cælo ſub aperto e Regione Regii Cubiculi ſita, a domo Regis ad Templi uſque adytum pertingens, totidem intervallis diſtincta, quot planis, æquiſque Areis totus ille Montis tractus erat interruptus: Non aliter ſiquidem, ut patet ex Ezechielis deſcriptione, a via publica ad Sanctum Sanctorum via aperta eſt, quam per duplicem Graduum ſeriem, directo ordine conſtitutam, alteram VII. Graduum, per quam a Veſtibulo ad Atrium exterius, alteram Graduum VIII., per quam ab exteriori ad interius Atrium aſcendebatur. Si igitur ſatis conſtat ex Sacra Scriptura, a Rege Achaz in gratiam Regis Aſſyriorum a domo Regis ad Templi adytum viam fuiſſe apertam; ſatis etiam ex eadem conſtat, ab eodem veram Scalam ſub dio e Cubiculi Regii regione fuiſſe exſtructam. — Quantum vero ad Traditionem attinet probamus ex S. Hieronymo, qui Lib. II. in Iſaiam ita ſcribit: *Solent Sanctorum locorum in hac Provincia Monſtratores intra Conſeptum Templi oſtendere Gradus domus Ezechiaë, vel Achaz, quod Sol per eos deſcenderit.:* quæ conſuetudo unde repeti poſſit, niſi ex Traditione ab Ezechiaë temporibus ad tempora uſque Hieronymi, hoc eſt per XII. fere ſæcula Jeruſolymæ conſtantiffime retenta, quod Gradus, qui atate Hieronymi adhuc intra conſeptum Templi ſupererant, eſſent reliquiaë ejus Scalæ, quam a Regia ad Sanctum uſque Sanctorum Rex Achaz exſtruxerat, & in qua ad Ezechiaë votum Umbra una cum Sole retroacto reverſa ſit, non videmus.

XXIV. Corollarium. Nomen igitur : *Horologium* : in ea Vulgatæ Editionis periphrasi : *In horologio Achaz* : literali sensu non significat Horarum per Umbram Indicem in sensu Mathematico , sive Horologium Sciothericum ex Gnomone , lineisque compositum ; quo profecto sensu Horologium dici vera Scala non potest : Sed in sensu Vulgari , sive quodcumque Corpus opacum Horas Umbra sua utcumque indicans ; quo sensu etiam vera Scala sub dio e Cubiculi Regii regione a Rege Achaz exstructa , utpote Corpus aliquod opacum immobiliter defixum , Soli expositum , & ex alio atque alio Solis in Cælo positu diversis diei horis aliter , atque aliter Umbram projiciens , atque adeo Horas utcumque indicans , & verissime , & convenientissime Horologium potest appellari : sicut omnes Catholici unanimiter docent , plura nomina Fabulosa , quæ in Vulgata Editione leguntur , v. g. : *Filii Titan* : Judith 16. 8. : *Sirenes* : If. 13. 22. *Onocentauri* : If. 34. 14. : *Fauni* : Jer. 50. 39. : *Cocytus* : Job 21. 33. *Arcturus* , *Orion* , *Hyadæ* , *Plejades* : Job 9. 9. & 38. 31. &c. literaliter non accipi in sensu Poetico , sed in sensu Vulgari , quo homines proceri corporis , magnarumque virium *Filii Titan* , sive *Gygantes* ; animalia monstrosa immunda , & fera , *Sirenes* , *Onocentauri* *Fauni* ; locus teter , luctuosus , exitialis , *Cocytus* ; Astra quæque maxime insignia , vel *Arcturus* , vel *Orion* , vel *Hyadæ* , vel *Plejades* (specie pro genere posita) dicuntur . Quod enim de Orionis nomine monuit S. Cyrillus Alex. Lib. II. in If. Tom. III. , de reliquis ejus generis nominibus æque verum est : *Sciendum , qui interpretati sunt Divinam Scripturam Orionis fecisse mentionem , ut inde unum aliquod ex Astris insignissimum significarent ; nec dum ista dicunt , Græcorum incantamenta sequuti sunt , sed usi sunt nomine usitato , & trito .* : Cujus usus causam reddidit generatim S. Hieronymus in cap. 5. Amos his verbis : *Scire debemus , Hebræa nomina , quæ apud eos aliter appellantur , vocabulis fabularum Gentilium in linguam nostram esse translata , qui non possumus intelligere , quod dicitur , nisi per ea vocabula , quæ usu didicimus , & errore combibimus : Ex qua eadem clarioris intelligentiæ causa Hebræam vocem : Bemañaldth : in hoc de quo agimus , Isaïæ loco & Symmachum : ὁρολογίον : , & se : in Horologio : reddidisse ita diserte profitetur idem S. Doctor Lib. XI. in If. : Datur autem signum , ut Sol X. GRADIBUS revertatur , quos nos juxta Symmachum in lineas , & horologium vertimus , qui Gradus intellexit in lineis , ut sensum manifestiorem legentibus faceret .* ; Ex qua declaratione ipsiusmet Authoris

ris Versionis Latinæ Vulgatæ utriusque loci, de quo est quaestio, cum constet, nomine Horologii in ea periphrasi: *In Horologio Achaz*: illud idem intelligi, quod Hebræa voce: *Bemahälöth*: literalis sensu significatur, nemo nobis jure succenseat, si posteaquam ostenderit, Hebræa illa voce significari literalis sensu veram Scalam, non Horarium Gnomonem; atque inde legitime deduxerimus, etiam in latina illa periphrasi: *In Horologio Achaz*: Horologii nomen literaliter accipi non in Mathematico sensu, sed in Vulgari; tandem concludamus, Horologium Achaz, in quo Umbra retrocessit juxta Editionem Vulgatam, non fuisse Horologium Sciothericum ex Gnomone, lineisque compositum, sed veram Scalam solidis e Gradibus constantem.

XXV. Porro si in Vulgata utriusque loci Versione nomen Horologii literaliter accipitur in sensu Vulgari, non Mathematico, veramque Scalam, non Horarium Gnomonem literalis sensu significat, consequens est, ut nomen quoque: *linearum*: in utroque Vulgatæ Editionis loco sexies repetitum, literaliter in Vulgari sensu, non autem in Mathematico accipiatur, sensuque literalis significet, non lineas Geometricas, sive longitudines latitudinis omnes expertes; sed solidos gradus veræ Scalæ, qui in vulgari Latinæ linguæ sensu propriissime: *Lineæ*: dici possunt. Apud Latinos siquidem Lineam idem valere, atque Limitem satis demonstrant illæ Circorum, Stadorum, Agrorum, Librorumque Lineæ, quæ apud Latinos Scriptores haud infrequenter occurrunt. Limitem vero a Limo, i.e. Transverso derivari Latinorum omnium Grammaticorum una vox est. Atque adeo quidquid in longum porrigitur, spatiumque transversim fecat, certasque spatii partes terminat, atque definit, id omne latinissime Linea dicitur. Sclarum autem Gradus in longum porrigi, spatium, per quod ascenditur, transversim secare, certasque ejusdem spatii partes gradatim terminare, ac definire nemo, ut arbitramur, in dubium revocaverit. Consequentia autem ratio est I. quia in vera Scala aliud Linearum genus locum habere non potest: II. quia in Hebræo Textu huic etiam Linearum nomini eadem respondet vox: *Mahälöth*: quæ non nisi solidos, per quos ascenditur, gradus literalis sensu significat: III. quia ipsamet utriusque loci Vulgata Versio evidenter demonstrat, lineas istas nihil aliud esse, quam gradus, cum eam ipsam rem, quam sexies *lineas* vocat, quater *gradus* appellet, & ita appellet, ut de Synonyma utriusque nominis in utroque vulgatæ editionis loco significatione dubitari



ri non possit . IV. denique quia ipsemet Vulgatæ hujus Versionis Author , S. Hieronymus , verbis superiore §. recitatis disertissime testatus est , Symmachum , & consequenter se quoque , ea una de causa , ut manifestiorem sensum legentibus faceret : *Gradus in lineis intellexisse* : Hinc

XXVI. Ad ultimam quoque , quæ è tribus propositis reliqua est , Quæstionem ut respondeamus , Afferimus III. Lineæ , sive Gradus decem , quibus Umbra retrocessit , neque singulæ singulas horas , neque certam ullam , statamque temporis mensuram designabant ; sed pro diversis anni temporibus , diversoque Solis in Cælo positu , modo longiorem , modo brevioram , semper tamen semihora minorem . Quod non singulæ singulas indicarent horas probamus : quia vel singulæ singulas indicassent horas inæquales , vel æquales : si inæquales ; cum diei artificialis horæ inæquales , non nisi XII. sint ; in Horologio , vel Scala Achaz non nisi XII. esse potuissent lineæ , vel gradus . Si æquales ; cum dies longissimus Jerosolymæ sit horarum æqualium non amplius XIV. cum min. pr. V. in eo sive Horologio , sive Scala lineæ , vel gradus non nisi XIV. esse potuissent . Ex Optione autem ipsa Signi ab Isaia Ezechia oblata IV. Reg. XX. 9. : *Vis , ut ascendat Umbra decem lineis , an ut revertatur totidem gradibus ?* : evidens est , in Achaz Horologio , vel Scala XX. , ut minimum , sive lineas , sive gradus fuisse . Quod nullam certam statamque temporis mensuram designarent , probamus : quia ex tota Assertionem II. constat , hoc Horologium Achaz fuisse veram Scalam a Rege Achaz in arduo , & acclivi dorso Montis Moriaë exstructam , ejusque Horologii lineas fuisse solidos ejus Scalæ Gradus . Negamus autem solidos veræ Scalæ Gradus , sub dio immobiliter defixos , potuisse Umbra sua quolibet anni tempore , & Sole in quolibet Zodiaci signo existente , unam , eandemque temporis mensuram designare . Id quod eo confidentius negamus , quod Joannes Baptista Ricciolus , de cujus in re Gnomonica peritia dubium esse non potest , post relatam Almagesti lib. IX. cap. 37. opinionem eorum , qui Horologium Achaz non ex lineis , sed ex gradibus quasi Sclarum constituisse putant , ita pronuntiat : *sed hujusmodi Horologium , quod toto anno serviat DIFFICILLIMUM fuisset . .* Quod denique diversis anni temporibus diversam temporis mensuram , semper tamen semihora brevioram indicarent , videtur peculiari probatione non indigere : Ecquis enim sibi persuadeat , solidos Scalæ Gradus a Rege Achaz a Regia ad Templum usque exstructæ tantæ , fuisse latitu-

titudinis, ut eorum Umbra ab uno ad alium intervallo temporis solida semihora breviori excurrere non posset?

XXVII. Corollarium. Non itaque Ezechianus hic dies totis XX. horis, neque X. neque etiam V. (solidis quidem, atque integris) cæteris diebus longior fuit; sed horis omnino paucioribus, quam V. Et ratio est: quia tot profecto, & non amplius, diei illi facta est horarum accessio, quot horis Umbra una cum Sole per X. sapius jam dictos gradus & insigni miraculo regressa est, & iterum ordinario motu per eisdem progressa. Horis autem omnino paucioribus, quam V. & regressa est, & iterum progressa: siquidem & horæ momento regressa est (id quod efficaciter probamus I. ex toto utriusque loci cum Isaïæ, tum Regum Textu, atque Contextu, II. Ex communi Patrum Interpretumque Consensu, III. Ex Congruentia gravissima petita ex Causa efficiente, & finali hujus miraculi) & quoniam ex Assertionem III. singuli eorum X. Graduum temporis mensuram indicabant semper semihora brevioribus, quam V. horis iterum per illos progressa sit necesse est. Quo veluti fundamento posito, non improbabiler dici defendimus, tribus, non amplius, horis, sive quarta tantum diei artificialis parte Ezechianum diem auctum fuisse: quæ opinio nobis placet, & quia habet Authorem Cosmam Ægyptium, ex Ecclesiasticis VI. Sæculi Scriptoribus non postremum, qui lib.VIII. Christianæ Topographiæ disertè affirmat in Ezechia Signo Solem: *ἑρῶν τριῶν διάστημα, κατέστι τετάρτον ἡμέρας*: i. e.: *horarum trium spatio, hoc est, quarta diei parte*: retrocessisse: & quia tacite insinuatur a Sacra ipsa Scriptura, quæ cum Josuani diei XII. tantum horis aucti prolongationem cum Jos.X. 14. tum Eccli. XLVI. 5. vehementer amplificet, prorogationem vero Ezechiani diei nullibi ne verbo quidem significet, annon silentio ipso prædicat, horarum adeo paucioribus hanc præ illa fuisse, ut in ejus comparatione ne nominanda quidem videatur: & quia nititur Regula illa verissima, a qua in Miraculis asserendis nunquam est recedendum, ut illa scilicet neque multiplicentur, neque prolongentur sine necessitate: solidarum enim trium horarum accessio e subito Solis per V. & XL. Cœli gradus regressu ei diei facta, est profecto tanta, ut & ad Miraculi Substantiam sit plus quam satis, & ad Miraculi ubique terrarum, ac gentium Evidentiam non sit minus quam satis.

XXVIII. Præsertim cum ex ipsa diei hora, qua hoc miraculum factum est, ejus Evidentia per se cæteroque illustrissima, multo

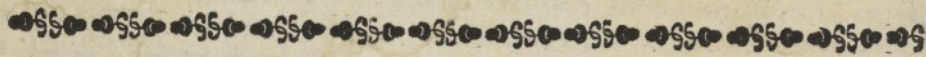
multo etiam illustrior fieri debuerit . Censemus enim , Horam , qua ad Isaiā preces Sol in Cælo totos V. & XL. gradus retrogrado motu subito recurrit, fuisse omnino IX. jam completam, sive III. post Meridiem : quæ videtur esse sententia & eorum Patrum , qui vel affirmant, vel supponunt, Solem retrocessisse, quo tempore ad occasum jam declinaverat, & eorum, qui vel affirmant, vel supponunt, Solem retrocessisse hora diei X. inchoata scilicet, atque adeo IX. omnino completa . Et Probamus : quia ex responsione Ezechiā IV. Reg. XX. 10. : *Facile est, Umbram crescere &c.* : certum est, tempus, quo hæc agebantur, vespertinum fuisse : Matutino siquidem tempore, Sole ab Ortu ad Meridiem progrediente, Umbras corporum decrescere facile est, crescere autem impossibile . Optio vero ab Isaiā Ezechiā proposita ibid. v. 9. : *Vis ut ascendat Umbra X. lineis, an ut revertatur totidem gradibus* : satis indicat Umbram Graduum in Scala Achaz eo ipso temporis articulo jam excrevisse ad dimidium usque ejus longitudinis, ad quam juxta naturæ ordinem poterat adhuc excrecere ; atque adeo Solem etiam in Cælo jam confecisse dimidium ejus spatii, quod Meridiem inter & Occasum interjacet, hoc est gradus V. & XL. & consequenter horam ipsam IX. jam attigisse . Porro si ex Corollario præcedente solidarum trium horarum spatium Sol retrocessit, & Hora IX. completa retrocessit ; ad Meridianum igitur Punctum III. postquam ab eo jam recesserat, Hora iterum reversus sit necesse est, (id quod disertissimis verbis docent & Cosmas Ægyptius loco jam indicato, & S. Ephrem Syrus in cap. 36. Isaiā) atque adeo tribus integris horis post Meridiem iterum Meridiem & Jerosolymæ, & Babylone, & ubique gentium exhibuerit . Meridies autem & ex altissimo Solis in Cælo positu, & ex summa Umbrarum contractione, & ex vehementissima lucis, atque caloris intensione, adeo oculis, sensibusque discernibilis est, ut subita ejus renovatio post totas tres horas, ex quo jam præcesserat, ab hominibus vigilantibus, videntibusque cujuscumque ætatis, sexus, & conditionis non potuerit non sentiri, atque adverti .

F I N I S .

IMP R I M A T U R.

Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacri Palatii
Apostolici.

*F. M. de Rubeis Patriarcha Constantinop.
Vicesg.*



I M P R I M A T U R.

Fr. Vincentius Elena Magister Socius Reverendissimi Patris Ma-
gistri Sacri Palatii Apostolici Ordinis Prædicatorum .

1817 *1817*

Asuntos Particulares
curiosos • místicos
y lite-rarios.

Año de 1812.